

4. Культурология./ Под ред. Н.Г. Багдасарьян. - М.: Высшая школа, 2008.-512 стр.
5. Доманский В. А. Культурологический подход к изучению литературы // Вестник Томского государственного университета, 1998. Т. 266. С. 38.
6. Лихачев Д. С. Литература – реальность – литература. – Л.: Сов. Писатель, 1981. С. 167.
7. Залыгин С. Литература и природа // Нева. 1980. - № 5. - С. 171-177.
8. Ушинский К. Д. Родное слово // Антология педагогической мысли России второй половины XIX – нач. XX вв. / Сост. П.А. Лебедев. М., 1990.

УДК 811.111:37.091.32:784

Копач О.О.
(Полтава, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПІСЕННОГО МАТЕРІАЛУ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Стаття присвячена проблемі використання англійських пісень у загальноосвітніх навчальних закладах для вдосконалення фонетичних, лексичних, граматичних навичок. Перелічуються методичні переваги використання пісенного матеріалу, пропонується стратегія роботи над піснею.

Ключові слова: *пісня, етапи роботи, граматичні навички, методичні переваги.*

Статья посвящена проблеме использования английских песен на уроках в общеобразовательных учебных заведениях для усовершенствования фонетических, лексических, грамматических навыков. Перечислены методические преимущества использования песенного материала, предлагается стратегия работы над песней.

Ключевые слова: *песня, этапы работы, грамматические навыки, методические преимущества.*

The article is devoted to the problem of using the English songs at schools for improving the phonetic, lexical and grammatical skills. The methodical advantages of using songs are singled out, the strategy of work at the song is suggested.

Key words: *song, the stages of work, grammatical skills, methodical advantages.*

Ідея використання засобів емоційного впливу (художньої прози, поезії, пісень, музики, живопису, художньої фотографії) під час навчання іноземним мовам – не нова. Її появі сприяла необхідність впровадження в практику навчання матеріалів, які б не лише забезпечували оволодіння іноземною мовою, а й формували естетичний смак учнів. У даний час відбір навчальних матеріалів усе частіше будується не тільки на лінгвістичному, а й на культурологічному, комунікативному, особистісному підході, що дозволяє використовувати цінні в культурному плані іншомовні автентичні матеріали.

© Копач О.О., 2011

Для того, щоб зробити навчання емоційно насиченим, у багатьох навчальних закладах використовується оригінальний або спеціально створений для навчальних цілей музичний і пісенний матеріал. До недавнього часу традиційні форми роботи з піснями та віршами у навчанні іноземної мови в основному зводилися до прослуховування, читання і перекладу, аналізу, заучування напам'ять і відтворення. Протягом останніх десятиліть почали з'являтися нові підходи до роботи з віршованим і пісенним матеріалом. Суть їх полягає у тому, щоб використовувати художні твори як засіб навчання, вираження своїх власних думок, ґрунтуючись на власному життєвому досвіді. Звичайно, самі по собі пісні й вірші можуть застосовуватися для формування фонетичних, лексичних, граматичних навичок. Однак ще більш цінними вони можуть бути у тому випадку, якщо їх використовувати творчо, для подолання відстані між задоволенням слухати (співати) і комунікативним використанням мови.

Питанням використання пісенного матеріалу на уроках англійської мови займалися такі відомі дослідники як Антонюк Н.А., Гуревич О.В., Гурська Т.М., Степанов О.М., Карпенко О.О., Комаров Ю.А., Метьолькіна О.Б., Михайлова Є.А., Нікітенко З.Н., Осіянова О.М., Сінченко Г.І., Стом О.Ю. та інші.

Метою даної статті є вивчення особливостей використання пісенного матеріалу при навчанні граматиці англійської мови учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Відомо, що комплексне вирішення практичних, освітніх, виховних і розвиваючих задач навчання можливе за умови дії не лише на свідомість учнів, а й проникнення в їх емоційну сферу.

Одним з найбільш ефективних способів впливу на почуття й емоції школярів є музика, що є "сильним психічним збудником, який проникає в приховані глибини свідомості" [1: 6]. Відомий педагог Ян Амос Коменський писав, що той, хто не знає музики, уподібнюється до того, що не знає грамоти. У школах Стародавньої Греції багато текстів розучували співом, а в початковій школі Індії азбуку і арифметику вивчають співом і зараз. Музика і спів можуть надати неоціненну допомогу у вивченні іноземної мови у школі.

Сформулюємо методичні переваги використання пісень у навчанні іноземної мови:

пісні як один з видів мовного спілкування є засобом міцнішого засвоєння і розширення лексичного запасу, тому що містять нові слова й вислови. У піснях вже знайома лексика зустрічається в новому контекстуальному оточенні, що допомагає її активізації. У пісні часто зустрічаються власні імена, географічні назви, реалії країни досліджуваної мови, поетичні слова. Це сприяє розвитку у школярів відчуття мови, знання її стилістичних особливостей;

– у піснях краще засвоюються і активізуються граматичні конструкції. У деяких країнах видають пісні для навчання найбільш поширеним конструкціям. Вони написані в сучасному ритмі, супроводжуються текстом із пояснювальними коментарями, а також завданнями (мета яких – перевірка розуміння та обговорення змісту);

– пісні сприяють вдосконаленню навичок іншомовної вимови, розвитку музичного слуху. Встановлено, що слухова увага і слуховий контроль знаходяться в тісному взаємозв'язку з розвитком апарату артикуляції. Розучування і виконання коротких, нескладних за мелодією пісень з частими повторами допомагають закріпити правильну артикуляцію і вимову звуків, правила фразового наголосу, особливості ритму тощо;

пісні сприяють естетичному вихованню учнів, згуртуванню колективу, більш повному розкриттю творчих здібностей кожного. Завдяки музиці на уроці створюється сприятливий психологічний клімат, знижується психологічне навантаження, активізується мовна діяльність, підвищується емоційний тонус, підтримується інтерес до вивчення іноземної мови;

пісні та інші музичні твори стимулюють монологічні й діалогічні висловлювання, служать основою розвитку мовної діяльності школярів, сприяють розвитку як підготовленого, так і непідготовленого мовлення [2: 14–15].

На уроці іноземної мови пісні найчастіше використовуються:

- 1) для фонетичної зарядки на початковому етапі уроку;
- 2) для закріплення лексичного і граматичного матеріалу;
- 3) як стимул для розвитку мовних навичок і вмінь;
- 4) як свого роду релаксація в середині або в кінці уроку, коли діти втомилися і їм потрібна розрядка, що знімає напругу і відновлює їх працездатність [3: 6].

Стимулом для розмов і дискусій можуть стати сучасні, популярні серед молоді пісні. Можна запропонувати самим учням принести їх на урок у записі. Бажано, щоб пісні були цікаві за змістом і стимулювали дітей до подальшого обговорення, висловлення свого ставлення до пісні, її змісту і виконання. Політичні пісні можуть викликати розмову про міжнародну ситуацію, про соціальні проблеми суспільства; ліричні пісні є приводом для розмови про взаємини людей.

Методика використання кожної пісні передбачає попереднє введення, активізацію та закріплення лексико-граматичного матеріалу використаних пісень.

Послідовність роботи над пісню:

- коротке вступне слово про пісню (її характер, стиль, особливості музичного супроводу, історія створення і т.д.), установка на перше сприйняття пісні;
- перше музичне представлення пісні; ознайомлення з музичною стороною пісні: особливостями мелодії, ритму, поділу на музичні фрази;
- перевірка розуміння змісту пісні (дослівний переклад змісту загальними зусиллями учнів під керівництвом вчителя). У більш розвинених у мовному відношенні групах корисно звертати увагу учнів на способи вираження тієї чи іншої думки засобами іноземної мови;
- фонетичне опрацювання тексту пісні. На початковому етапі навчання іноземної мови доцільно використовувати в таких цілях спосіб імітації;
- повторне прослуховування пісні; роботу на даному етапі краще проводити з опорою на текст;
- читання тексту пісні з подальшим опрацюванням звуків та інтонації, всю роботу доцільно проводити з опорою на текст;
- вивчення мелодії в процесі спільного виконання пісні, з використанням фонограми, а також під її акомпанемент [4: 38].

Протягом наступних двох-трьох уроків достатньо повторити пісню один-два рази, щоб її слова запам'яталися надовго. У пам'яті учнів закріплюються необхідні для мовлення словосполучення та граматичні структури.

При введенні нового граматичного матеріалу учні легко впізнають вже вивчені структури, що значно полегшує закріплення нового матеріалу і використання його у відповід-

них мовних ситуаціях. У подальшому кожна із запропонованих пісень може бути використана як ефективний засіб закріплення і повторення нового граматичного матеріалу.

На уроках у початкових класах широко використовують навчальні пісні при вивченні окремих граматичних структур (“I am going”, “Lazy Marry”).

Для середніх та старших класів краще запропонувати автентичні пісні, оскільки вони є національно-культурним компонентом змісту навчання іноземної мови (“The logical song”, “Don’t speak”, “A new day has come”, “Shape of my heart”, “Behind the blue eyes”).

Існує два шляхи вивчення пісні. Перший шлях – це виписати слова, розібрати синтаксис та граматику, перевірити використаний словник і, нарешті, спробувати проаналізувати зміст пісні. Коли кожен учень цілком зрозуміє зміст віршу, учитель вмикає пісню й учні співають її вголос, щоб практикуватися у вимові.

Інший метод дозволяє учням відкривати деякі вірші самостійно. Це робиться шляхом переписування тексту пісні з пропущеними словами. У такий спосіб аудіювання досягає своєї мети, тому що учні змушені уважно слухати пісню, щоб знайти ці слова в тексті. Виявилося, що учням дуже подобається таке завдання. Коли вони не можуть з’ясувати, яке слово вимовляється на місці пропуску, то наполягають на повторному прослуховуванні доти, доки не зрозуміють усі наявні в тексті слова. Вправа “Заповни пропуски” є гарною можливістю вчити нові слова у контексті (дієслівникові фрази, ідіоматичні вирази), а також деякі знайомі та сленгові слова, якими потрібно обережно користуватися у повсякденному мовленні.

У розтягуванні пропусків є певна стратегія. Залежно від граматичного змісту пісні пропуски розташовуються або на місці іменників, або дієслів, або прислівника, або прикметника. Отже, учні знають, які частини мови вони шукають.

Таким чином, використання пісень мовою, що вивчається, є дуже актуальним серед учнів загальноосвітньої школи з ряду причин. По-перше, це дає змогу учням з самого початку долучитися до культури країни, мова якої вивчається. А на початковому етапі такий метод буде найбільш ефективним, оскільки, діти, на думку психологів, особливо чутливі і сприйнятливі до чужої культури. По-друге, при роботі з піснями (цим своєрідним лінгвокраїнознавчим матеріалом) створюється гарна передумова для всебічного розвитку особистості учня, оскільки спеціально відібрані пісні стимулюють образне мислення і формують хороший смак. Цьому сприяє, зокрема, й досить високий вроджений рівень музичних здібностей більшості дітей [5: 208].

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк Н. А. Навчання іноземних мов через активізацію мовних можливостей людини на основі музичного сприйняття / Антонюк Н. А. // Англійська мова та література. – 2005. – № 19–21. – С. 5–6.
2. Гуревич О. В. Використання сучасних пісень на уроці англійської мови / Гуревич О. В. // Англійська мова та література : науково-методичний журнал. – 2009. – № 25 (вересень). – С. 13–18.
3. Збірка пісень : Посібник для розвитку навичок мовлення / [К.А. Маслій] – К. : Знання, 1998. – 75 с.

4. Михайлова Е. А. Работа над песней на уроке английского языка / Михайлова Е. А. // Иностранные языки в школе. – 2006. – № 1. – С. 37–39.

5. Орлова Н. Ф. Совершенствование устной речи студентов старших курсов с использованием музыкальной наглядности / Орлова Н. Ф. – М. : Просвещение, 1991. – 370 с.

УДК 811.161.3*243 : 37 (045)

Борисенко О.В.
(Минск, Беларусь)

ПРЕПОДАВАНИЕ БЕЛОРУССКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО. ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОСТЬ

Стаття присвячена лінгвістичним і методичним проблемам викладання білоруської мови як іноземної у сучасних умовах. Дається стисла характеристика наявних підручників по викладанню білоруської мови як іноземної.

Ключові слова: комунікативна компетенція, лексичний і граматичний мінімум, контингент учнів.

Статья посвящена лингвистическим и методическим проблемам преподавания белорусского языка как иностранного в современных условиях. Дается краткая характеристика имеющихся учебников по белорусскому языку как иностранному.

Ключевые слова: коммуникативная компетенция, лексический и грамматический минимум, контингент учащихся.

This article deals with linguistic and methodological issues of teaching Belarusian as a foreign language in modern conditions. Short summary of existing manuals of Belarusian as a foreign language.

Key words: communicative competence, lexical and grammar minimum, group of students.

Преподавание белорусского языка как иностранного является совсем новым направлением лингвистического образования Беларуси. Одним из первых опытов создания пособий по белорусскому языку для иностранных учащихся явился учебник в 2-х томах В.Пашкевич, вышедший в Торонто (Канада) в 1974г.[1] Издание предназначалось для англоязычных детей эмигрантов-белорусов, канадское правительство поддержало этот проект и выступило одним из спонсоров. Пособие представляло собой одновременно и учебник, и методическое руководство для преподавателя. В него входили также белорусско-английский и англо-белорусский словари. Учащиеся могли овладеть базовым лексическим и грамматическим минимумом. Пособие состояло из шести тематических модулей «кругоў», которые включали в себя лексический текстовый материал, грамматические правила, лексико-грамматические и коммуникационные упражнения. Учебник базировался на грамматике Бронислава Тарашкевича, которая не отражает современное

© Борисенко О.В., 2011